

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે
આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૧૫૪૭/૨૦૨૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી સુનિતા અગ્રવાલ
અને
માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ડી.એન. રે

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના
	✓	

=====

હાઈટેક ટેકનોમાર્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ
વિરુદ્ધ
પ્લુગા પમ્પ્સ એન્ડ મોટર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી સલિલ એમ. ઠાકોર (૫૮૨૧)

સામાવાળા નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી આદિત્ય જે. પંડ્યા (૬૯૯૧)

=====

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી સુનિતા અગ્રવાલ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ડી.એન. રે

તારીખ : ૩૦/૦૭/૨૦૨૬

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા : માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી સુનિતા અગ્રવાલ)

૧. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડનું અવલોકન કર્યા પછી, એ નોંધવું યોગ્ય છે કે વડોદરા ખાતેના જથ્થા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ દ્વારા આબિટ્રેટર તરીકે કામ કરવા માટે કાયદેસર રીતે અસમર્થ (ડી જુરે અનેબલ) હોવાનું ઠરાવીને એકમાત્ર લવાદ (સોલ આબિટ્રેટર) નો મેન્ડેટ રદ કરતી વખતે, લવાદ કાર્યવાહીને પહેલેથી જ પહોંચેલા તબક્કાથી અને રેકૉર્ડ પર પહેલેથી જ રહેલા પુરાવા અને સામગ્રીના આધારે ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપતા તારીખ ૧૪.૧૨.૨૦૨૩ ના ચુકાદા અને હુકમને પડકારતી, ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૭ હેઠળ અમારા અસાધારણ સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્રનો આશરો લઈને હાલની અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે.

૨. અમે નોંધી શકીએ છીએ કે કોમર્શિયલ કોર્ટ સમક્ષ બે અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી:— (૧) હાલના અરજદાર એટલે કે હાઈટેક ટેકનોમાર્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ દ્વારા કલમ ૨૯એ(જ) સાથે વાંચતા કલમ ૧૪(૧)(એ) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી જેમાં એકમાત્ર લવાદનો મેન્ડેટ એ આધારે રદ કરવાની માંગણી કરવામાં આવી હતી કે તે હાલના સામાવાળા દ્વારા કરવામાં આવેલી એકતરફી નિમણૂક હતી અને આબિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ,

૧૯૯૬ (સંક્ષિપ્તમાં “૧૯૯૬ નો અધિનિયમ”) ની કલમ ૨૧ હેઠળની નોટિસ અરજદારને બજાવવામાં આવી ન હતી; (૨) તે જ સમયે, હાલના સામાવાળા, એટલે કે પ્લુગા પમ્પ્સ એન્ડ મોટર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડે કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ ની કલમ ૧૫૧ સાથે વાંચતા કલમ ૨૯એ(૫) હેઠળ તારીખ ૨૫.૦૮.૨૦૨૨ થી છ મહિનાના સમયગાળા માટે લવાદના મેન્ડેટની મુદત લંબાવવાની માંગણી કરતી અરજી દાખલ કરી હતી.

૩. અનુક્રમે કોમર્શિયલ સીએમએ નં. ૯૭/૨૦૨૨ અને કોમર્શિયલ સીએમએ નં. ૧૦૨/૨૦૨૨ તરીકે નોંધાયેલી બંને અરજીઓનો નિર્ણય વડોદરા ખાતેના જથા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૪.૧૨.૨૦૨૩ ના સંયુક્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે, જે અહીં પડકારનો વિષય છે.

૪. કોમર્શિયલ કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી છે અને એવું તારણ આપ્યું છે કે પ્રસ્તુત કેસમાં એકમાત્ર લવાદની નિમણૂક બે કારણોસર બાધિત છે; પ્રથમ તો એકમાત્ર લવાદની નિમણૂક સામાવાળા પ્લુગાના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર દ્વારા કરવામાં આવી હતી, અને બીજું, અરજદાર હાઇટેકની સંમતિ અને સહમતિ વિના સામાવાળા પ્લુગા દ્વારા એકતરફી રીતે આ નિમણૂક કરવામાં આવી છે. આમ વિદ્વાન લવાદને ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૧૨(૫) ના સંદર્ભમાં લવાદ તરીકે કાર્ય કરવા માટે અયોગ્ય ઠરાવવામાં આવ્યા છે.

૫. તેમ કહ્યા પછી, કોમર્શિયલ કોર્ટે આગળ એ નોંધ્યું છે કે પક્ષકારોએ વિવાદ ઊભો થયા પછી વિદ્વાન લવાદની અયોગ્યતા માફ કરવા માટે સ્પષ્ટપણે સંમત થતો તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલો કોઈ કરાર દર્શાવ્યો નથી. સામાવાળા પ્લુગા દ્વારા તારીખ ૦૧.૦૫.૨૦૧૯ ના રોજ લવાદ નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી અને તે જ તારીખે એકમાત્ર લવાદની પણ નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.

૬. બંને અરજીઓનો નિર્ણય કરતી વખતે કોમર્શિયલ કોર્ટે નીચે મુજબ બે મુદ્દાઓ ધ્યાન છે:

“(એ) શું વિદ્વાન એકમાત્ર લવાદનો મેન્ડેટ અધિનિયમની કલમ ૧૪(૧)(એ) હેઠળ એ કારણોસર રદ કરવાનો રહે છે કે તેમની નિમણૂક પ્લુગા દ્વારા એકતરફી રીતે કરવામાં આવી હતી અને તેથી, તેઓ લવાદ તરીકે કાર્ય કરવા માટે અયોગ્ય હતા?”

(બી) શું લવાદ કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવા માટેની સમયમર્યાદા આ અદાલત દ્વારા અધિનિયમની કલમ ૨૯(એ)(૫) હેઠળ લંબાવવી જરૂરી છે?”

૭. મુદ્દા નં. ૧ નો જવાબ આપતાં, એવું ઠરાવીને કે વિદ્વાન એકમાત્ર લવાદનો મેન્ડેટ ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૧૪(૧)(એ) હેઠળ એ કારણોસર રદ કરવાનો રહે છે કે તેમની નિમણૂક સામાવાળા પ્લુગા દ્વારા એકતરફી રીતે કરવામાં આવી હતી અને તેથી તેઓ લવાદ તરીકે કાર્ય કરવા માટે અયોગ્ય હતા, વિદ્વાન એકમાત્ર લવાદને લવાદ તરીકે કાર્ય કરવા માટે કાયદેસર રીતે અસમર્થ ગણીને તેમનો મેન્ડેટ રદ કરવાનો નિષ્કર્ષ કાઢવામાં આવ્યો હતો. હાલના અરજદાર

હાઈટેક દ્વારા ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૨૯એ(જ) સાથે વાંચતા કલમ ૧૪(૧)(એ) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી, એટલે કે કોમર્શિયલ સીએમએ નં. ૯૭/૨૦૨૨, કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી છે.

૮. અમારા સુવિચારિત મતે, ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૨૯એ(જ) સાથે વાંચતા કલમ ૧૪(૧)(એ) હેઠળ વિદ્વાન લવાદનો મેન્ડેટ રદ કર્યા પછી, એટલે કે, જ્યારે મુદ્દા નં. ૧ નો હકારાત્મક જવાબ આપવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે અધિનિયમની કલમ ૨૯એ(પ) હેઠળ લવાદ કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવા માટેની સમયમર્યાદા લંબાવવા અંગેના મુદ્દા નં. ૨ પર વિચાર કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો. કોમર્શિયલ કોર્ટે મુદ્દા નં. ૧ થી સ્વતંત્ર રીતે સદર મુદ્દાની તપાસ કરવામાં અને સમય લંબાવવા માટે અદાલતની સત્તા પર હજુ પણ કોઈ પ્રતિબંધ નથી તેવું ઠરાવવામાં કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે.

૯. કાર્ય કરવા માટે કાયદેસર રીતે અયોગ્ય ઠરાવવામાં આવેલા વિદ્વાન લવાદના મેન્ડેટને લંબાવવા અંગે કલમ ૨૯એ(જ) અને (પ) નો આશરો લઈને કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા મુદ્દા નં. ૨ નો આપવામાં આવેલો જવાબ અધિકારક્ષેત્રની સ્પષ્ટ ભૂલ અને ગંભીર તથા સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતાથી પીડાય છે. તેનું કારણ એ છે કે મેન્ડેટ લંબાવવાનું અથવા અવેજી લવાદની નિમણૂક કરવાનું આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ હેઠળની બે જોગવાઈઓ દ્વારા સંચાલિત થાય છે, એટલે કે કલમ ૧૫ અને કલમ ૨૯એ(પ), અને તેમાંથી કોઈ પણ પ્રસ્તુત કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં આકર્ષાતી નથી. વધુ વિસ્તૃત કરવા માટે, અમે સરળ સંદર્ભ માટે

૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૧૪, ૧૫ અને ૨૯એ ની જોગવાઈઓ નીચે મુજબ નોંધી શકીએ છીએ:

“૧૪. કાર્ય કરવામાં નિષ્ફળતા અથવા અશક્યતા.—(૧) [લવાદનો મેન્ડેટ સમાપ્ત થશે અને તેની જગ્યાએ અન્ય લવાદની નિમણૂક કરવામાં આવશે, જો]—

(એ) તે તેના કાર્યો કરવા માટે કાયદેસર રીતે અથવા વાસ્તવિક રીતે અસમર્થ બને છે અથવા અન્ય કારણોસર અયોગ્ય વિલંબ વિના કાર્ય કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે; અને

(બી) તે તેના હોદ્દા પરથી ખસી જાય છે અથવા પક્ષકારો તેના મેન્ડેટની સમાપ્તિ માટે સંમત થાય છે.

(૨) જો પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (એ) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ આધારો સંબંધિત કોઈ વિવાદ રહે છે, તો પક્ષકારો દ્વારા અન્યથા સંમત થયા સિવાય, પક્ષકાર મેન્ડેટની સમાપ્તિ અંગે નિર્ણય લેવા માટે અદાલતમાં અરજી કરી શકે છે.

(૩) જો, આ કલમ અથવા કલમ ૧૩ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ, લવાદ તેના હોદ્દા પરથી ખસી જાય છે અથવા પક્ષકાર લવાદના મેન્ડેટની સમાપ્તિ માટે સંમત થાય છે, તો તે આ કલમ અથવા કલમ ૧૨ ની પેટા-કલમ (૩) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ આધારની માન્યતાની સ્વીકૃતિ સૂચવશે નહીં.

૧૫. મેન્ડેટની સમાપ્તિ અને લવાદની અવેજી નિમણૂક.—

(૧) કલમ ૧૩ અથવા કલમ ૧૪ માં ઉલ્લેખિત સંજોગો ઉપરાંત, લવાદનો મેન્ડેટ સમાપ્ત થશે—

(એ) જ્યાં તે કોઈપણ કારણોસર હોદ્દા પરથી ખસી જાય છે;

અથવા

(બી) પક્ષકારોના કરાર દ્વારા અથવા તેને અનુસરીને.

(૨) જ્યાં લવાદનો મેન્ડેટ સમાપ્ત થાય છે, ત્યાં બદલાયેલા લવાદની નિમણૂક માટે જે નિયમો લાગુ પડતા હતા તે મુજબ અવેજી લવાદની નિમણૂક કરવામાં આવશે.

(૩) પક્ષકારો દ્વારા અન્યથા સંમત થયા સિવાય, જ્યાં પેટા-કલમ (૨) હેઠળ લવાદ બદલવામાં આવે છે, અગાઉ યોજાયેલી કોઈપણ સુનાવણી લવાદ ટ્રિબ્યુનલની વિવેકબુદ્ધિથી પુનરાવર્તિત થઈ શકે છે.

(૪) પક્ષકારો દ્વારા અન્યથા સંમત થયા સિવાય, આ કલમ હેઠળ લવાદની બદલી પહેલાં લવાદ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમ અથવા ચુકાદો માત્ર એટલા માટે અમાન્ય રહેશે નહીં કારણ કે લવાદ ટ્રિબ્યુનલની રચનામાં ફેરફાર થયો છે.

૨૯એ. લવાદ એવોર્ડ માટેની સમયમર્યાદા.— [(૧) આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક લવાદ સિવાયની બાબતોમાં એવોર્ડ લવાદ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૪) હેઠળ સોગંદનામા પૂર્ણ થયાની તારીખથી બાર મહિનાના સમયગાળામાં આપવામાં આવશે:

પરંતુ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક લવાદની બાબતમાં એવોર્ડ શક્ય તેટલી ઝડપથી આપી શકાય છે અને કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૪) હેઠળ સોગંદનામા પૂર્ણ થયાની તારીખથી બાર મહિનાના સમયગાળામાં બાબતનો નિકાલ કરવાનો પ્રયાસ કરી શકાય છે.]

(૨) જો લવાદ ટ્રિબ્યુનલ સંદર્ભ સ્વીકારે તે તારીખથી છ મહિનાના સમયગાળામાં એવોર્ડ આપવામાં આવે છે, તો લવાદ ટ્રિબ્યુનલ પક્ષકારો સંમત થાય તેવી વધારાની ફી મેળવવા માટે હકદાર રહેશે.

(૩) પક્ષકારો, સંમતિથી, એવોર્ડ આપવા માટે પેટા-કલમ (૧) માં નિર્દિષ્ટ કરેલા સમયગાળાને છ મહિનાથી વધુ ન હોય તેવા વધુ સમયગાળા માટે લંબાવી શકે છે.

(૪) જો પેટા-કલમ (૧) માં નિર્દિષ્ટ કરેલા સમયગાળામાં અથવા પેટા-કલમ (૩) હેઠળ નિર્દિષ્ટ કરેલા લંબાવેલા સમયગાળામાં એવોર્ડ આપવામાં ન આવે, તો લવાદ(ઓ) નો મેન્ડેટ સમાપ્ત થઈ જશે સિવાય કે અદાલતે, તે રીતે નિર્દિષ્ટ કરેલા સમયગાળાની સમાપ્તિ પહેલાં અથવા પછી, મુદત લંબાવી હોય:

પરંતુ આ પેટા-કલમ હેઠળ મુદત લંબાવતી વખતે, જો અદાલતને જણાય કે લવાઈ ટ્રિબ્યુનલને આભારી કારણોસર કાર્યવાહીમાં વિલંબ થયો છે, તો તે આવા વિલંબના પ્રત્યેક મહિના માટે પાંચ ટકાથી વધુ નહીં તેટલી લવાઈ(ઓ) ની ફી ઘટાડવાનો આદેશ આપી શકે છે.

[પરંતુ વધુમાં કે જ્યાં પેટા-કલમ (પ) હેઠળની અરજી પેઝિંગ હોય, ત્યાં લવાઈનો મેન્ડેટ સદર અરજીના નિકાલ સુધી ચાલુ રહેશે: પરંતુ એ પણ કે ફી ઘટાડતા પહેલાં લવાઈને સાંભળવાની તક આપવામાં આવશે.]

(પ) પેટા-કલમ (જ) માં ઉલ્લેખિત સમયગાળાનો વધારો કોઈપણ પક્ષકારની અરજી પર થઈ શકે છે અને તે માત્ર પર્યાપ્ત કારણોસર અને અદાલત દ્વારા લાદવામાં આવી શકે તેવી શરતો અને નિયમો પર જ મંજૂર કરી શકાય છે.

(ડ) પેટા-કલમ (જ) માં ઉલ્લેખિત મુદત લંબાવતી વખતે, એક અથવા તમામ લવાઈને બદલવાની અદાલત માટે સત્તા રહેશે અને જો એક અથવા તમામ લવાઈને બદલવામાં આવે, તો લવાઈ કાર્યવાહી પહેલેથી જ પહોંચેલા તબક્કાથી અને રેકૉર્ડ પર પહેલેથી રહેલા પુરાવા અને સામગ્રીના આધારે ચાલુ રહેશે, અને આ કલમ હેઠળ નિયુક્ત કરાયેલા લવાઈ(ઓ) સદર પુરાવા અને સામગ્રી પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યા હોવાનું માનવામાં આવશે.

(૭) આ કલમ હેઠળ લવાદ(ઓ) ની નિમણૂક કરવામાં આવે તેવા સંજોગોમાં, આ રીતે પુનર્ગઠિત થયેલી લવાદ ટ્રિબ્યુનલ અગાઉ નિયુક્ત કરાયેલી લવાદ ટ્રિબ્યુનલના અનુસંધાનમાં હોવાનું માનવામાં આવશે.

(૮) આ કલમ હેઠળ કોઈપણ પક્ષકાર પર વાસ્તવિક અથવા દંડાત્મક ખર્ચ લાદવાની અદાલત માટે સત્તા રહેશે.

(૯) પેટા-કલમ (૫) હેઠળ દાખલ કરાયેલી અરજીનો નિકાલ અદાલત દ્વારા શક્ય તેટલી ઝડપથી કરવામાં આવશે અને સામાવાળા પક્ષ પર નોટિસ બજાવ્યાની તારીખથી સાઠ દિવસના સમયગાળામાં મામલાનો નિકાલ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવશે.”

૧૦. ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૧૪(૧)(એ) નું કાળજીપૂર્વક વાંચન સૂચવે છે કે જો લવાદ તેના કાર્યો કરવા માટે કાયદેસર રીતે અથવા વાસ્તવિક રીતે અસમર્થ બને છે, જેમ કે પ્રસ્તુત કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં છે, તો તેનો મેન્ડેટ સમાપ્ત થઈ શકે છે. બીજી બાજુ, કલમ ૧૫ એવા કેસમાં લવાદના મેન્ડેટની સમાપ્તિ માટે વધારાના કારણો પૂરા પાડે છે જ્યાં (એ) તે કોઈપણ કારણોસર હોદ્દા પરથી ખસી જાય છે; અથવા (બી) પક્ષકારોના કરાર દ્વારા અથવા તેને અનુસરીને. જો કે, કલમ ૧૫ ની પેટા-કલમ (૨) જોગવાઈ કરે છે કે જ્યાં લવાદનો મેન્ડેટ સમાપ્ત થાય છે, ત્યાં બદલાયેલા લવાદની નિમણૂક માટે જે નિયમો લાગુ પડતા હતા તે અનુસાર અવેજી લવાદની નિમણૂક કરવામાં આવશે.

૧૧. પ્રસ્તુત કેસમાં, લવાદની શરૂઆતથી જ નિમણૂક ખામીયુક્ત હતી તેવું તારણ નોંધીને લવાદને અયોગ્ય અને કાર્ય કરવા માટે કાયદેસર રીતે અસમર્થ ઠરાવવામાં આવ્યા છે, કારણ કે લવાદની નિમણૂક સામાવાળા પ્લુગાના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર દ્વારા કરવામાં આવી હતી. સામાવાળા પ્લુગાના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર દ્વારા પોતાની મેળે એકમાત્ર લવાદની નિમણૂક કરવામાં આવી હોવાથી, અધિનિયમની કલમ ૧૨(૫) ને ધ્યાનમાં રાખીને અને હાઇટેકની સંમતિ અને સહમતિ વિના સામાવાળા પ્લુગા દ્વારા એકતરફી રીતે નિમણૂક કરવામાં આવી હોવાના કારણે પણ તેઓ લવાદ તરીકે કાર્ય કરવા માટે અયોગ્ય ઠરે છે. આ પરિસ્થિતિમાં, એકવાર નિમણૂક પોતે જ યોગ્ય પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા વિના કરવામાં આવી હોવાનું જણાય અને શરૂઆતથી જ ખામીયુક્ત હોવાનું ઠરાવવામાં આવે, ત્યારે લવાદ કાર્યવાહીને આગળ ચાલુ રાખવા માટે અવેજી લવાદની નિમણૂક કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો.

૧૨. ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૧૫ ની પેટા-કલમ (૨) ના સાદા વાંચન પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે અવેજી લવાદની પણ નિમણૂક જે લવાદને બદલવામાં આવી રહ્યા છે તેમની નિમણૂક માટે લાગુ પડતા નિયમો અનુસાર કરવાની હોય છે. કોઈપણ અવેજી લવાદની નિમણૂક માટે, અમારા સુવિચારિત મતે, પ્રારંભિક નિમણૂક માટે યોગ્ય પ્રક્રિયા અપનાવવાની આવશ્યકતા હતી. પ્રારંભિક નિમણૂક ૧૯૯૬ ના અધિનિયમ હેઠળની યોગ્ય પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા વિના કરવામાં આવી હોવાથી ખામીયુક્ત જણાતાં, લવાદની અવેજી નિમણૂકનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઉપસ્થિત થતો નહોતો.

૧૩. વધુમાં, એકવાર લવાદની નિમણૂક પોતે જ એકતરફી રીતે કરાયેલી હોવાથી ખામીયુક્ત ઠર્યા પછી અને લવાદ તેમના કાર્યો કરવા માટે કાયદેસર રીતે અસમર્થ બન્યા હોવાનું ઠરાવીને કલમ ૧૪(૧)(એ) હેઠળ મેન્ડેટ રદ કરવામાં આવ્યા પછી, કલમ ૨૯એ(૫) નો આશરો લઈને મેન્ડેટ લંબાવવાનો કોઈ પ્રશ્ન નહોતો, જેનો આશરો માત્ર એવા કેસમાં જ લઈ શકાયો હોત જ્યાં અદાલત વિદ્વાન લવાદનો મેન્ડેટ રદ ન કરવાનો નિર્ણય કરે અથવા કોઈપણ પક્ષકારની અરજી પર, પર્યાપ્ત કારણોસર અને અદાલત દ્વારા લાદવામાં આવી શકે તેવી શરતો અને નિયમો પર કલમ ૨૯એ ની પેટા-કલમ (૪) માં ઉલ્લેખિત સમયગાળો લંબાવે.

૧૪. અમે વધુમાં નોંધી શકીએ છીએ કે કલમ ૨૯એ હેઠળ અવેજી લવાદની નિમણૂક સદર કલમની પેટા-કલમ (૬) દ્વારા સંચાલિત થાય છે, જે માત્ર ત્યારે જ લાગુ પડે છે જ્યારે અદાલત મેન્ડેટ લંબાવવાનો નિર્ણય કરે, એટલે કે કલમ ૨૯એ ની પેટા-કલમ (૪) માં ઉલ્લેખિત સમયગાળો લંબાવે.

૧૫. આ દ્રષ્ટિકોણથી પણ, સમય લંબાવવા માટે અદાલતની સત્તા પર કોઈ પ્રતિબંધ નથી તેવું ઠરાવવા માટે ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૨૯એ ના વ્યાપ સંબંધિત કાયદા પર કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી વિસ્તૃત વિચારણા એ ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૧૪, ૧૫ અને ૨૯એ ની જોગવાઈઓ વિશેની ગેરસમજ અથવા ખોટી માન્યતાનું પરિણામ છે.

૧૬. ઉપરોક્ત બાબતો સાથે, અમે શોધીએ છીએ કે કોમર્શિયલ કોર્ટે પક્ષકારોને અવેજી લવાદની નિમણૂક મેળવવાની સ્વતંત્રતા આપીને લવાદના મેન્ડેટના

વિસ્તરણ દ્વારા લવાદની અવેજી નિમણૂક માટેનું અવલોકન કરવામાં અને લવાદ કાર્યવાહીને પહેલેથી પહોંચેલા તબક્કાથી અને રેકૉર્ડ પર પહેલેથી ઉપલબ્ધ પુરાવા અને સામગ્રીના આધારે આગળ ચાલુ રાખવાનો નિર્દેશ આપવામાં કાયદાની ગંભીર ભૂલ કરી છે.

૧૭. અમે સરળતાથી કહી શકીએ છીએ કે એકતરફી રીતે નિયુક્ત કરાયેલા લવાદ દ્વારા ચલાવવામાં આવતી કાર્યવાહીમાં આવો નિર્દેશ અયોગ્ય હતો, કારણ કે સંદર્ભ સ્વીકારવાનું લવાદનું કૃત્ય પોતે જ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખામીયુક્ત હતું.

૧૮. ઉપરોક્ત બાબતો સાથે, જથ્થા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, વડોદરા (કોમર્શિયલ કોર્ટ) દ્વારા કોમર્શિયલ સિવિલ મિસ. એપ્લિકેશન નં. ૯૭/૨૦૨૨ અને કોમર્શિયલ સિવિલ મિસ. એપ્લિકેશન નં. ૧૦૨/૨૦૨૨ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૪.૧૨.૨૦૨૩ ના ચુકાદા અને હુકમને મુદ્દા નં. ‘બી’ ના જવાબની હદ સુધી, એટલે કે કલમ ૨૯(એ)(પ) નો આશરો લઈને લવાદ કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવા માટે સમય લંબાવવા અને પક્ષકારોને અવેજી લવાદ નીમવાની સ્વતંત્રતા આપવા પૂરતો રદ કરતાં, અમે હાલની અરજી અંશતઃ મંજૂર કરીએ છીએ. જ્યારે ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૧૪(૧)(એ) હેઠળ એકમાત્ર લવાદનો મેન્ડેટ રદ કરવાના હુકમ સાથે અમે સંમત છીએ.

૧૯. જો કે, પક્ષકારો માટે કાયદા અનુસાર સખત રીતે નવા લવાદની નિમણૂક માટે ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની જોગવાઈઓનો આશરો લેવાની સ્વતંત્રતા રહે છે.

આ હુકમમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનો, કોઈપણ સંજોગોમાં, આવી કોઈપણ કાર્યવાહીમાં આકર્ષાશે નહીં.

(સુનિતા અગ્રવાલ, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

(ડી.એન. રે, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====